

Eaŋgalsgiela oahppoplána ohppiide geain lea mearkagiella

Dette er en nordsamisk oversettelse av den fastsatte læreplanen.
Læreplanen er fastsatt på dárogiella.

Máhttodepartemeanta mearridan láhkaásahussan 15.11.2019

Gusto 01.08.2020 rájes

Fága birra

Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Eangalsgiella ohppiide geain lea mearkagiella, lea kulturáddejumi, gulahallama, oahppahábmemma ja

identitehtaovdáneami guovddáš fága. Fága galgá addit ohppiide vuodú gulahallat earáiguin báikkálaččat ja

globálalaččat, beroškeahttá kultuvrralaš ja gielalaš duogážis. Eangalsgiella galgá leat mielde ovddideamen

ohppiid kultuvrraidgaskasaš áddejumi iešguđetlágan eallinvugiin, jurddašanvugiin ja gulahallanmálliin. Fága

galgá ráhkkanahtit ohppiid ohppui ja servodat- ja bargoeallimii mii gáibida eaŋgalsgiel gelbbolašvuoda

lohkamis, čállimis ja njuolggo gulahallamis, juogo oktii čalmmiid gulahallamis seamma lanjas dahje teknologijia

bokte, áinnas iešguđetlágan modalitehtain.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuođu. Barggadettiin fágain galget buot

oahppit šaddat oadjebas eaŋgalsgielhállin vai sii sáhttet geavahit eaŋgalsgiela oahppat, gulahallat ja

oahpásmuvvat earáide. Máhtu hállangielagiid ja mearkagielagiid giela, gulahllandábiid, eallinvugiid,

jurddašanvugiid ja servodatdilálašvuodáid birra ja suokkardeaddji lahkoneapmi daidda rahná ođđa

perspektiivvaid málbmái ja alcceseamet. Eangalsgiella galgá leat mielde ovddideamen ohppiid áddejumi das

ahte sin oaidnu málbmái lea sorjavaš kultuvras. Dat sáhttá addit eanet vugiid dulkot málmmi, boktit

diehtoáŋgirvuoda ja beroštumi ja leat mielde eastadeamen ovdagáttuid. Oahppit galget beassat vásihit ahte olu

gielaid máhttin lea resursa skuvllas ja servodagas. Eanġalsgiela oahppoplána ja eanġalsgiela oahppoplána

ohppiide geat geavahit mearkagiela, leat ovttárvosaččat.

Guovddášelemeanttai

Gulahallan

Gulahallan mearkkaša duddjot oaivila gielain ja máhttit geavahit giela formálalaš ja eahpeformálalaš

oktavuođain. Oahppit galget geavahit iešguđetlágan giellamodalitehtaid ja heivvoláš strategijaid gulahallat

iešguđetlágan oktavuođain ja go geavahit iešguđetlágan mediaid ja gálduid. Oahppit galget beassat vásihit,

geavahit ja suokkardit giela álggu rájes jo. Oahpahus galgá láhčit dili nu, ahte oahppit bessel geavahit

dáidduideaset ja ovttasdoaibmat autentalaš ja praktikhalaš dilálašvuodain mat leat heivehuvvon ovttaskas

oahppi gullanfunkšuvdnii ja dárbbuide.

Giellaoahpahallan

Giellaoahpahallan mearkkaša ovdánahttit gielladihtomielalašvuoda ja máhtu eanġalsgiela birra vuogádahkan ja

máhttit geavahit giellaoahppanstrategijaid. Máhttu das mo giellajienat, mearka-/sátneriggodat ja sátne- ja

cealkkastruktuvrrat ja teakstastruktuvrrat geavahuvvojtit addet ohppiide válljenmuniid ja vejolašvuodaid

gulahallat ja ovttasdoaibmat. Giellaoahpahallan mearkkaša oaidnit oktavuođaid gaskal eanġalsgiela ja eará

gielaid maid oahppit máhttet, ja áddet mo eanġalsgiella lea huksejuvpon.

Deaivvadeapmi eangalsgiel teavsttaiguin

Giellaoahpahallan dáhpáhuvvá go deaivvada eangalsgiel teavsttaiguin. Teakstadoaba geavahuvvo viiddes

mearkkašumis: hállangielalaš, mearkagielalaš ja čálalaš, deaddiluvvon ja digitála, gráfalaš ja dáiddalaš,

formálalaš ja eahpeformálalaš, čáppagirjjálaš ja áššeteavsttat, dálááiggis ja vássánáiggis. Teavsttain sáhttet

leat čála, mearkkat, govat, tevnnegat, gráfat, logut ja eará ovdanbuktinvuogit mat leat ovttastuvvon deattuhit ja

gaskkustit sisdoalu. Go bargá eangalsgiel teavsttaiguin, de lea dat addimin ohppiide máhtu ja vásáhusaid

gielalaš ja kultuvrralaš girjáivuođas. Go reflektere iešguđetlágan eangalsgiel teavsttaid birra ja dulko ja

kritihkalaččat árvvoštallá daid, de galget oahppit hákhat giela ja máhtu kultuvrra ja servodaga birra, ja sii galget

ovdánahttit kultuvrraidgaskasaš gelbbolašvuoda máhttit vuhtii váldit iešguđetlágan eallinvugiid, jurddašanvugiid

ja gulahllandábiid. Oahppit galget oažžut vuodú áddet sihke hállangielalaš ja mearkagielalaš máilmimi iežaset

birra ja oaidnit iežaset identitehta mán̊ggagielalaš ja mán̊ggakultuvrralaš oktavuođas.

Giella ja teknologija

Giella ja teknologija mearkkaša ahte oahppit galget suokkardit ja oahppat maid vejolašvuodaid teknologija

addá giellaoahpahallamii, ja mat ráddjehusat teknologijas leat. Teknologija addá vejolašvuodaid deaivvadit

auteanttalaš teavsttaiguin, giellamodeallaiguin ja iešguđetlágan gulahellanarenain iešguđetlágan

giellamodalitehtaiguin ja suokkardit daid. Oahppit galget maiddái oahppat ohcat dieđuid ja kritihkalaččat

árvvoštallat daid, ja sii galget oahppat geavahit teknologija ja mediaid kreatiivvalaččat ja ulbmillaččat.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbtotdearvvasvuhta ja eallimis birgen

Eaŋgalsgielas ohppiide geain leat mearkagiella, álbtotdearvvašvuða ja eallinhálldašeami fágaidrasttildeaddji

fáttás galget oahppit ovdánahttit dáidduid ovdanbuktit iežaset eaŋgalsgillii.
Dát addá vuodu máhttít ovdanbuktit

iežas dovdduid, jurdagiid, vásáhusaid ja oaiviliid. Oahpahus galgá addit oðða perspektiivvaid iešguðetlágan

jurddašanvugiide ja gulahallanmálliide, ja iežas ja earáid eallinvuohkái ja eallindilálašvuhtii. Giedahallat

dilálašvuðaid mat gáibidit giella- ja kulturgelbbolašvuða addá ohppiide hálldašandovdu ja dagaha ahte

oahppit ovdánahttet positiivvalaš iešgova ja oadjebas identitehta mearkagielagin, sihke bealjehemiid kultuvrras

ja majoritehtakultuvrras. Bargat fáttán sáhttá nannet ohppiid dihtomielalašvuða iežaset fysalaš ja psyhkalaš

dearvašvuðas, ja addit sidjiide vejolašvuðaid dahkat vásttolaš eallinválljejumiid.

Demokratiija ja mielborgárvuhta

Eaŋgalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, demokratiija ja mielborgárvuða fágaidrasttildeaddji fáttás

galget oahppit ovdánahttit áddejumi das ahte sin oaidnu máilmái lea sorjavaš kultuvrras. Go oahppá

eaŋgalsgiela, de sáhttet oahppit deaivvadit iešguðetlágan servodagaiguin ja kultuvrraiguin go gulahallet

earáiguin miehtá máilmimi, beroškeahttá gielalaš ja kultuvrralaš duogážis. Dat sáhttá addit eanet vugiid dulkot

máilmimi ja leat mielde boktimin diehtoáŋgirvuða ja beroštumi ja leat mielde eastadeamen ovdagáttuid.

Vuodðogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat eanġalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, leat duddjot oaivila dan bokte ahte áddet ja

ovdanbuktá iežas aktiivvalaččat, ságastallat dulkka haga ja heivehit giela ulbmilii, vuostáiváldái ja dilálašvuhtii

ja válljet heivvolaš strategijaid. Dat mearkkaša searvat njuolgo gulahallamii iešguđet giellamodalitehtain iežas

dárbbuid ja preferánssaid vuodúl ja teknologija vehkiin. Dat sáhttá fátmmastit hállangiela, mearkagiela,

čállingiela, guldaleami ja lohkama. Njálmmálaš gálggaid ovdánahttin dáhpáhuvvá praktikhalaš vásáhusaid

bokte ja geavahettiin giela eanet ahte eanet dárkileappot ja máŋggabeallásaččat gitta dasa ahte muitalit

iešguđetlágan fáttáid birra, formálalaš ja eahpeformálalaš oktavuođain.

Máhttit čállit

Máhttit čállit eanġalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, lea máhttit ovdanbuktit ideaid ja oaiviliid áddehahti

ja ulbmillaš láhkai iešguđetlágan teavsttain, báhpáris ja digitálalaččat. Máhttit čállit lea sáhka plánet, hábmet ja

gieđahallat teavsttaid mat muitalit, ja heivehit giela ulbmilii, vuostáiváldái ja dilálašvuhtii ja válljet heivvolaš

strategijaid. Čállingálggaid ovdánahttin eanġalsgielas vuolgá oahppamis ovttaskassániid dasa ahte čállit

iešguđetlágan oktilaš teavsttaid mat gaskkustit oaiviliid ja máhtu. Dat mearkkaša maiddái geavahit

iešguđetlágan gálduid kritikhalaččat ja dárkilasti láhkai.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, lea áddet iešguðetlágan teavsttaid sisdoalu

báhpáris ja digitálalaččat ja reflekteret daid birra ja dat galgá leat mielde dagaheamen lohkanilu ja

giellaoahppama. Dat mearkkaša lohkat ja gávdnat dieđuid ovttastuvvon teavsttain main leat gilvaleaddji

sáttasánit ja geavahit lohkanstrategijaid áddet njuolga ja eahpenjuolga dieđuid. Lohkangálggaid ovdánahttin

eangalsgielas vuolgá eksperimenteremis giellajienaiguin, stávvalminstaríguin ja stávvalíguin dasa ahte lohkat

máñggabealat ja kompleaksa teavsttaid njuovžilit ja áddejumiin ja eanet ahte eanet máhttit reflekteret

iešguðetlágan teavsttaid birra ja árvvoštallat daid kritikhalaččat.

Digitála gálggat

Digitála gálggat eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, lea máhttit geavahit teknologija nannet

giellaoahpahallama, deaivvadit auteantalaš giellamodeallaiguin ja ságastallanguimmiiguin ja háhkat

áigeguovdilis máhtu eangalsgielfágas. Dat mearkkaša kritikhalaččat ja reflekterejeaddji leat eangalsgiel digitála

ovdanbuktinvugiide ja gulahallamii earáiguin. Digitála gálggaid ovdánahttin eangalsgielas vuolgá

suokkardeamis giela dasa ahte máhttit ovttasdoibmat, čállit teavsttaid ja háhkat máhtu go čohkke, suokkarda

ja kritikhalaččat árvvoštallá iešguðetlágan eangalsgiel gálduid dieđuid.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 2. ceahkki

Gealbomihttomearit 2. ceahki maŋnjá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit teknologija vásihit giela auteanttalaš giellamodeallaid ja ságastallanguimmiid bokte
- suokkardit ja geavahit vuđolaš njálbmehámiid, giellajienaid ja stávvaliid sániin
- laktit giellajienaid bustávaide ja stávvalminstariidda ja bidjat bustávvajienaid sátnin
- suokkardit eangalsgiel alfabehta ja dovdát BSL ja ASL giehtaalfabehta stoahkamis ja lávlundoaimmain
- fuomášit dábáleamos sániid ja frásaid iešguđetlágan teavsttain
- jearahit ja vástdit álkes gažaldagaide, čuovvut álkes bagadusaid ja geavahit muhtun buorremenolaš dajahusaid
- searvat hárjehallon dialogaide ja spontána ságastallamiidda iežas dárbbuid ja dovdduid, árgabeaieallima ja beroštumiid birra
- fuomášit sániid mat leat oktasaččat eangalsgillii ja eará gielaide maid oahppi dovdá
- guldalit ja lohkät álkes teavsttaid sisdoalu, maiddái govvagirjiid, ja ságastallat daid birra
- lohkät ja eksperimenteret čállit oahpes sániid, frásaid ja álkes cealkagiid
- háhkät mearkkaid/sániid ja kultuvrralaš máhtu eangalsgiel mánáidgirjjálašvuoden ja mánáidkultuvrra bokte

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat miilde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoden fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoden eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, 1. ja 2. ceahkis go sii suokkardit ja

geavahit giela gulahallamis, stoahkamis ja ságastallamiin. Sii čájehit ja ovdánahttet maiddái gelbbolašvuoden go

áddejít eangalsgiela ja áddehallet eangalsgillii. Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai

oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguðetlágan strategijaid ja oahpanresurssaid ovdánahttit ohppiid lohkangálggaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid leat aktiivvalaččat, stoahkat, suokkardit ja geavahit iežaset áiccuid

go oahpahallet giela mánggabealat vásáhusaid bokte. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto

ja ovttas earáiguin lea oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami

birra eanġalsgielas ja giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit

beassat muiṭalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaividit

viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit iežaset

gelbbolašvuoda áddet eanġalsgiela ja áddehallat eanġalsgillii, njálmmálaččat ja čálalaččat.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 4. ceahkki

Gealbomihttomearit 4. ceahki manjá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- suokkardit iešguðetlágan sátnegirjiid ja mo daid sáhttá geavahit giellaoahpahallamis
- geavahit teknologiija suokkardit giela ja ovttasdoaibmat earáiguin
- suokkardit eanġalsgiel alfabehta ja geavahit njálbmehámiid stoahkamis ja/dahje lávlundoaimmain ja giellaoahpahallandoaimmain
- áddet sániid ja dajahusaid heivehuvvon teavsttain
- geavahit muhtun dábálaš mearkkaid/sánážiid, buorremenolaš dajahusaid ja álkes frásaid ja cealkagiid vai oažžu veahki áddet ja áddehallat
- searvat ságastallamiidda iežas dárbbuid ja earáid dovdduid, árgabeaieallima ja beroštumiid birra ja geavahit ságastallannjuolggadusaid

- fuomášit sániid ja stoahkat daiguin ja dajahusaiguin mat leat oktasaččat eanġalsgillii ja eará gielaide maid oahppi dovdá
- ovdanbuktit iežas vássánáiggis, dálááiggis ja boahtteáiggis dábáleamos vearbbaiguin ja identifiseret sátneluohkáid heivehuvvon teavsttain
- čuovvut álkes riektačállin- ja cealkkastrukturjuolggadusaid
- lohkat ja áddet teavsttaid main leat sánit mat jietnaduvvojit nu mo čállojuvvojit, ja oahpes ja amas sátnegovat
- lohkat ja áddet oahpes ja amas sániid, frásaid ja cealkagiid mearkkašumi oktavuođa vuodul iešválljen teavsttain
- lohkat iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu, maiddái govvagirjiid, ja ságastallat daid birra
- čállit álkes teavsttaid mat ovdanbuktet jurdagiid ja oaiviliid
- ságastallat hállangielagiid ja mearkagielagiid iešguđetlágan eallinvugiid, árbevieruid ja dábiid muhtun beliid birra eanġalsgiel máilmis ja Norggas
- háhkat mearkkaid/sániid, frásaid ja kultuvrralaš máhtu eanġalsgiel mánáidgirjjálašvuoden ja mánáidkultuvrra bokte

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoden fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoden eanġalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, 3. ja 4. ceahkis go sii stohket,

suokkardit ja servet njuolgo gulahallamii ja čálalaš ovttasdoaibmamii. Dasto oahppit čájehit ja ovdánahttet

gelbbolašvuoden go sii viidásit gaskkustit iežaset vásáhusaid eanġalsgielain ja eanġalsgiel kultuvrrain.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eanġalsguela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategijaid ja oahpahanresurssaid ovdánahttít ohppiid lohkangálgaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid leat aktiivvalaččat, stoahkat, suokkardit ja geavahit dan maid leat

oahppan, oðða dilálašvuodain. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas earáiguin lea

oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra eangalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat muitalit maid sii

orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja

heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkangálggaid, čállingálggaid, gálggaid

njuolggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 7. ceahkki

Gealbomihttomearit 7. ceahki manjá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttít

- geavahit álkes strategijaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit ulbmillaš teknologija ja iešguđetlágan girjiid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoaibmamis
- suokkardit ja geavahit mearkkaid/sániid stoahkamis ja/dahje lávlumis ja rollastoahkamis
- áddet mearkkaid/sániid ja dajahusaid heivehuvvon ja auteanttalaš teavsttain
- ovdanbuktit iežaset áddehahti láhkai girjás mearka-/sátneriggodagain ja buorremenolaš dajahusaiguin mat leat heivehuvvon vuostáiváldái ja dilálašvuhtii
- álggahit, bisuhit ja loahpahit ságastallama iežas beroštumiid ja áigeguovdilis fáttáid birra mat leat heivehuvvon iešguđetlágan vuostáiváldiide ja dilálašvuodáide
- suokkardit muhtun gielalaš ovttaláganvuodáid birra eangalsgielas ja eará gielain maid oahppi dovdá, ja ságastallat daid birra ja geavahit dán iežas giellaoahpahallamis
- identifiseret cealkkaosiid iešguđetlágan cealkagiin ja geavahit vearb-, substantiiva- ja adjektiivasojaheami máhtu go bargá iežas teavsttaiguin
- čuovvut njuolggadusaid riektačállimis, sátnesojaheamis ja cealkkastruktururas
- lohkat ja gaskkustit iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu, maiddái iešválljen teavsttaid

- lohkat ja áddet eangalsgiel áššeprosateavsttaid ja eangalsgiel mánáid-ja nuoraidgirjjálašvuoda / mearkagiellapoesija sisdoalu ja čállit ja ságastallat sisdoalu birra
- ságastallat iešguđetlágan gálduid luohtehahtivuođa birra, ja válljet gáldu iežas atnui
- čállit oktilis teavsttaid, maiddái ovttastuvvon, mat ođđasit muitalit, muitalit, jearahit ja ovdanbuktet oaiviliid ja beroštumiid, ja mat leat heivehuvvon vuostáiváldái
- giedħahallat iežas teavsttaid máhcahemiid vuođul
- reflekteret ja ságastallat eangalsgiela rolla birra iežas eallimis
- reflekteret identitehta, kultuvrralaš gullevašvuoda ja bealjehemmiid kultuvrra birra go deaivvada eangalsgiel teavsttaiguin

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, 5., 6. ja 7. ceahkis go sii stohket ja

suokkardit giela, go sii lohket njuovžilvuodain ja áddejumiin ja ovdanbuktet iežaset iešguđetlágan teavsttain

iešguđetlágan servodagaid birra eangalsgiel máilmis.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategijaid ja oahpahanresurssaid ovdánahttit ohppiid lohkangálggaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid iešguđetlágan oktavuođain. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas

earáigui lea oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra

eangalsgielas ja giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuođul galget oahppit beassat

muitalit maid sii orrot máhtimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit

oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkangálggaid,

čállingálggaid, gálggaid njuolggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 10. ceahkki

Gealbomihttomearit 10. ceahki maŋjá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit máŋgabearat strategijaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit teknologija ja eará veahkkeneavvuid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoibmamis
- ovdanbuktit iežaset njuovžilit ja čielgasit girjás mearka-/sátneriggodagain ja idiomáhtalaš dajahusain mat leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- jearahit ja čuovvolit árvalusaid ságastallamiin iešguđetlágan fáttáid birra mat leat heivehuvvon iešguđetlágan ulbmiliida, vuostáiváldiide ja oktavuođaide
- suokkardit ja válldahit muhtun gielalaš ovttaláganvuodjaid ja erohusaid eaŋgalsgielas ja eará gielain maid oahppi dovdá, ja ságastallat daid birra ja geavahit dán iežas giellaoahpahallamis
- geavahit máhtu sátneluohkáid ja cealkkastruktuvrraid birra go bargá iežas teavsttaiguin
- čuovvut njuolggadusaid riektačállimis, sátnesojaheamis, cealkkastruktuvras ja teakstastruktuvras
- lohkat, digaštallat ja viidásit gaskkustit iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu, maiddái iešválljen teavsttaid
- lohkat ja dulcot eaŋgalsgiel čáppagirjjálašvuoda, maiddái mearkagiel ja mearkagielagiid teavsttaid, ja reflekteret daid birra
- lohkat áššeprosateavsttaid ja árvvoštallat man luohtehahttit gáldut leat
- geavahit gálduid kritihkalaččat ja dáriklasti láhkai
- čállit formálalaš ja eahpeformálalaš teavsttaid, maiddái ovttastuvvon, struktuvrrain ja čielggasvuodain, ja mat válldahit, muiatalit ja reflektereit ja leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- giedħahallat iežas teavsttaid máhcahemiid ja giellamáhtu vuodul
- válldahit eaŋgalsgiela rolla Norggas ja máilmis ja reflekteret dan birra
- suokkardit mearkagielagiid dilálašvuoda eangalsgiel máilmis ja Norggas ja reflekteret dan birra
- suokkardit ja válldahit hállangieliid ja mearkagielagiid eallinvugiid, jurddašanvugiid, gulahallanmálliid ja girjáivuođa eangalsgiel máilmis
- suokkardit ja viidásit gaskkustit eangalsgiel kultuvrralaš ovdanbuktinvugiid sisdoalu iešguđetlágan mediain mat gusket iežas beroštumiide

Daðistaga árvvoštallan

Daðistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuða fágas. Oahppit čájehit ja
ovdánahttet gelbbolašvuða eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella,
8., 9. ja 10. ceahkis go sii

gulahallet struktuvrrain ja čielggasvuðain mii lea heivehuvvon iešguðetlágan
oktavuoðaide ja vuostáiváldiide.

Dasto sii čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuða go čállet iešguðetlágan
teavsttaid main dieðut gálduin leat

Iaktojuvvon dárkilasti láhkai.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset
oahppat eangalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit
oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguðetlágan strategijaid ja oahpahanresurssaid ovdánahttit ohppiid
lohkangálggaid ja njálmmálaš ja čálalaš

gálggaid. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas
earáiguin lea oassin giela

oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami
birra eangalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuða vuodul
galget oahppit beassat muitalit maid sii

orrot máhettimin ja reflekeret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji
galgá oaividit viidásit oahppama

birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit
lohkangálggaid, čállingálggaid,

gálggaid njuolggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuða eangalsgielas
ohppiide geain lea mearkagiella,

go oahpahus loahpahuvvo manjá 10. ceahki. Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai

oahppit bessel oahppat eangalsgiela. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhčit dili nu ahte oahppit bessel čájehit

iežaset gelbbolašvuodja iešguđet láhkai mat fátmmastit áddejumi, reflekšuvnna ja kritikhalaš jurddašeami

iešguđet oktavuođain. Oahpaheaddji galgá bidjat ovta árvosáni eangalsgielas oahppi oppalaš gelbbolašvuodja

vuodul fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo1 fidnofágalaš oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit manjá Jo1 fidnofágalaš oahppoprográmma

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit heivvolaš strategijaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit heivvolaš teknologija ja eará veahkkeneavvuid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoaibmamis
- áddet ja geavahit fágaterminologiija bargodilálašvuodja
- ovdanbuktit iežas máŋggabeallásacčat ja dárkilit njuovžilvuodja ja čielggasvuodja, idiomáhtalaš dajahusaiguin ja máŋggabealat cealkkastruktuvrraiguin mat leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- čilget earáid ákkastallama ja geavahit ja čuovvolit earáid árvalusaid ságastallamiin ja digaštallamiin fidnuide guoski fáttáid birra
- geavahit máhtu oktavuođaid birra gaskal eangalsgiela ja eará gielaid maid oahppi dovdá iežas giellaoahpahallamis
- geavahit máhtu grammatihka ja teakstastruktuvrraid birra go bargá iežas njálmmálaš ja čálalaš teavsttaiguin
- lohkat ja digaštallat iešguđetlágan teavsttaid sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid, maiddái iešválljen teavsttaid, ja refleksiteret daid birra
- ohkat ja čoahkkáigeassit eangalsgiel duođaštemiid fágalaš sisdoalu
- lohkat ja buohastahttit iešguđetlágan áššeprosateavsttaid seamma fáttá birra iešguđetlágan gálduin ja kritikhalaččat árvvoštallat man luohtehahttit gáldut leat
- geavahit iešguđetlágan gálduid kritikhalaš, ulbmillaš ja dárkilasti láhkai
- čállit fidnorelevánta teavsttaid struktuvrrain ja čielggasvuodja mat válddahit ja duođaštit iežas barggu, ja mat leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii

- árvvoštallat ja gieðahallat iežas teavsttaid fágalaš eavttuid ja giellamáhtu vuodul
- válldahit guovddáš osiid eaŋgalsgiela ovdáneamis bargogiellan
- suokkardit hállangielagiid ja mearkagielagiid girjáivuođa ja servodatbeliid eaŋgalsgiel máilmvis historjjálaš oktavuođain ja reflekteret daid birra
- digaštallat eangalsgiel kultuvrralaš ovdanbuktinvugiid hámi, sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid iešguđetlágan mediain, earret eará musihkas/mearkagiellapoesiijas, filmmas ja spealuin, ja reflekteret daid birra

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuodja fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuodja eaŋgalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, Jo1 fidnofágalaš

oahppoprográmmain go sii gulahallet ja ovttasdoibmet máŋggabeallásacčat ja dárkilit njuovžilvuodain ja

čielggasvuodain njálmmálaččat ja čálalaččat, heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldai ja oktavuhtii. Dasto sii čájehit

ja ovdánahttet gelbbolašvuodja go čállet iešguđetlágan teavsttaid ja go geavahit gálduid kritikhkalaš, ulbmillaš ja

dárkilasti láhkai.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eaŋgalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategijaid ja oahpahanresurssaid ovdánahttit ohppiid lohkangálggaid ja njuolggo gulahallama

gálggaid ja čálalaš gálggaid. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas earáiguin lea

oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra eaŋgalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuodja vuodul galget oahppit beassat muitalit maid sii

orrot máhttimin ja reflekeret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama

birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkangálggaid, čállingálggaid,

gálggaid njuolggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollslaš gelbbolašvuodja eanjalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella,

go oahpahus loahpahuvvo manjá Jo1 fidnofágalaš oahppoprográmmain. Oahpaheaddji galgá geavahit

ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eanjalsgiela. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhčit dili nu

ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuodja iešguđet láhkai mat fátmastit áddejumi, reflekšuvnna ja

kritikhalaš jurddašeami iešguđet oktavuođain. Oahpaheaddji galgá bidjat ovta árvosáni eanjalsgielas oahppi

oppalaš gelbbolašvuodja vuodul fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo1 studereráhkkanahhti oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmmaid manjá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- geavahit heivvolaš strategijaid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja gulahallamis
- geavahit heivvolaš teknologija ja eará veahkkeneavvuid giellaoahpahallamis, teakstačállimis ja ovttasdoaibmamis
- áddet ja geavahit akademalaš giela go barget iežas teavsttaiguin
- ovdanbuktit iežas mánggabearrásáččat ja dárkilit njuovžilvuodain ja čielggasvuodain, idiomáhtalaš dajahusaiguin ja mánggabearlat cealkkastrukturrraiguin mat leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii

- čilget earáid ákkastallama ja geavahit ja čuovvolit earáid árvalusaid ságastallamiin ja digaštallamiin iešguðetlágan fáttáid birra
- geavahit máhtu oktavuoðaid birra gaskal eangalsgiela ja eará gielaid maid oahppi dovdá iežas giellaoahpahallamis
- geavahit máhtu grammatihka ja teakstastrukturraid birra go bargá iežas teavsttaiguin
- lohkat ja digaštallat iešguðetlágan teavsttaid sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid, maiddái iešválljen teavsttaid, ja reflekteret daid birra
- lohkat, analyseret ja dulkot eangalsgiel čáppagirjjálašvuoda
- lohkat ja buohtastahtit iešguðetlágan áššeprosateavsttaid seamma fáttá birra iešguðetlágan gálduin ja kritikhalaččat árvvoštallat man luohtehahttit gáldut leat
- geavahit iešguðetlágan gálduid kritikhalaš, ulbmillaš ja dárkilasti láhkai
- čállit iešguðetlágan formálalaš ja eahpeformálalaš teavsttaid, maiddái ovttastuvvon, struktuvrrain ja čielggasvuodain mat váld dahit, muitalit ja reflekterejit ja leat heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii
- árvvoštallat ja gieðahallat iežas teavsttaid fágalaš eavttuid ja giellamáhtu vuodul
- váld dahit guovddáš osiid eangalsgiela ovdáneamis máilm migiellan
- suokkardit hállangielagiid ja mearkagielagiid girjáivuoða ja servodatbeliid eangalsgiel máilm mis historjjálaš oktavuoðain ja reflekteret daid birra
- digaštallat eangalsgiel kultuvrralaš ovdanbuktinvugiid hámi, sisdoalu ja váikkuhangaskaomiid iešguðetlágan mediain, earret eará musihkas/mearkagiellapoesiijas, filmmas ja spealuin, ja reflekteret daid birra

Daðistaga árvvoštallan

Daðistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda eangalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella, maŋŋá Jo1 studerenráhkkanahtti

oahppoprográmmaid go sii gulahallet ja ovttasdoibmet máŋggabeallásacčat ja dárkilit njuovžilvuodain ja

čielggasvuodain njálmmálaččat ja čálalaččat, heivehuvvon ulbmilii, vuostáiváldái ja oktavuhtii. Dasto sii čájehit

ja ovdánahttet gelbbolašvuoda go čállet iešguðetlágan teavsttaid ja go geavahit gálduid kritikhalaš, ulbmillaš ja

dárkilasti láhkai.

Oahpaheaddji galgá geavahit ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eanġalsgiela.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte geavaha

iešguđetlágan strategijaid ja oahpanresurssaid ovdánahttit ohppiid lohkangálggaid ja njuolggo gulahallama

gálggaid ja čálalaš gálggaid. Oahppit galget beassat vásihit ahte geahččaladdat okto ja ovttas earáiguin lea

oassin giela oahppamis. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra eanġalsgielas ja

giellamodalitehta válljemis. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat muitalit maid sii

orrot máhttimin ja reflekeret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama

birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit lohkangálggaid, čállingálggaid,

gálggaid njuolggo gulahallamis ja digitála gálggaid fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollslaš gelbbolašvuoda eanġalsgielas ohppiide geain lea mearkagiella,

go oahpahus loahpahuvvo manjá Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmma. Oahpaheaddji galgá geavahit

ulbmillaš giellamodalitehta vai oahppit besset oahppat eanġalsgiela. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhčit dili nu

ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet láhkai mat fátmmastit áddejumi, reflekšuvnna ja

kritihkalaš jurddašeami iešguđet oktavuođain. Oahpaheaddji galgá bidjat ovta árvosáni eanġalsgielas oahppi

oppalaš gelbbolašvuoda vuodul fágas.

Árvvoštallanortnet

Oppalaš árvvoštallan

10. ceahkki: Ohppiin galgá leat okta árvosátni.

Jo1 studerenráhkkanahhti oahppoprográmmat / fidnofágalaš oahppoprográmmat: Ohppiin galgá leat okta árvosátni.

Eksámen ohppiide

Etter 10. trinn: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Eksamens skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt.

Etter Vg1 studieforberedende utdanningsprogram / yrkesfaglige utdanningsprogram: Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Eksamens skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt.

Eksámen privatisttaide

Etter 10. trinn: Se gjeldende ordning for grunnskole-opplæring for voksne.

Etter Vg1 studieforberedende utdanningsprogram / yrkesfaglige utdanningsprogram: Eleven skal opp til skriftlig eksamen. Eksamens skal ha forberedelsesdel. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt.